

Rundskriv 2026-6

Dato: 11.02.2026

Erstatter rundskriv: 2025-3

Forskrift om tilskudd til avløsning ved sykdom og fødsel mv. - Kommentarer til regelverket

Kommentarer og utdypende forklaringer til regelverk om tilskudd til avløsning ved sykdom og fødsel mv.

Innhold

Innledning.....	2
Oversikt over endringer	2
§ 1. Føremål.....	2
§ 2. Forholdet til jordbruksavtalen og anna regelverk.....	2
§ 3. Generelle vilkår	7
§ 4. Tilskot ved sykdom	12
§ 5. Tilskot ved svangerskap, fødsel, adopsjon og omsorgsovertaking av barn	13
§ 6. Tilskot ved sykdom hos barn.....	16
§ 7. Tilskot ved dødsfall	17
§ 8. Søknad	18
§ 9. Administrasjon, dispensasjon og klage.....	19
§ 10. Kontroll og innhenting av opplysninger	23
§ 11. Avkorting ved regelverksbrot	24
§ 12. Avkorting ved feilopplysninger.....	24
§ 13. Tilbakebetaling og renter mv.	25
§ 14. Iverksetjing.....	26

Innledning

Reglene om tilskudd til sykdomsavløsning m.m. er å finne i:

- Forskrift om tilskot til avløsning ved sykdom og fødsel mv.
Vilkårene for å kunne få tilskudd til avløsning ved sykdom og fødsel står i forskrift om tilskot til avløsning ved sykdom m.m. (sykdomsavløsningsforskriften). Forskriften trådte i kraft 1. januar 2015, med siste endring 01.01.2023.
- Jordbruksavtalen kapittel 9.2.
Utmålingsreglene, det vil si reglene som bestemmer hvor mye tilskudd søkeren maksimalt kan få, står i jordbruksavtalen. Avtalens punkt 9.2. har regler om tilskuddsgrunnlag, maksimale dagsatser, og fradrag for jordbrukerens inntekter.

I tillegg gjelder forvaltningsloven for behandlingen av søknader om tilskuddet.

Dette rundskrivet er en videreføring av forrige rundskriv. Når det er endringer i regelverk, vil Landbruksdirektoratet oppdatere og informere om ev. endringer med nytt rundskriv. Dette rundskrivet gjelder inntil nytt rundskriv foreligger.

Oversikt over endringer

- Teksten i §§1-3 og §9 er oppdatert for å øke brukervennligheten og tydeliggjøre innholdet. Endringene innebærer ingen materielle eller forskriftsmessige justeringer.
- I merknadene til §13 er det presisert at det ikke kan foretas motregning i tilskudd til avløsning av sykdom og fødsel mv., jf. dekningsloven §2-4.

§ 1. Føremål

Føremålet med tilskott etter denne forskrifta er å medverke til å dekkje kostnadene til avløsning ved eigen eller barns sjukdom, svangerskap, fødsel, adopsjon eller omsorgsovertaking, og ved dødsfall.

Kilde: [Sykdomsavløsningsforskriften](#) (lovdata.no)

Formålet med ordningen er å fungere som et sikkerhetsnett for aktive jordbrukere som midlertidig ikke kan utføre arbeidet sitt på grunn av sykdom eller familiehendelser. Tilskuddet skal bidra til å dekke kostnader til avløsning, men er ikke ment å gi næringsdrivende en økonomisk fordel. Ordningen skal dermed redusere de økonomiske konsekvensene av fravær og bidra til stabil drift i jordbruksforetakene.

§ 2. Forholdet til jordbruksavtalen og anna regelverk

Tilskotet vert utrekna med grunnlag i satsar, definisjonar, utmålingsreglar m.m. fastsett i jordbruksavtalen.

Kilde: Sykdomsavløsningsforskriften (lovdata.no)

Ordningen er forankret både i forskriften og i den til enhver tid gjeldende jordbruksavtale. Forskriften slår fast at både satsene, definisjonene og beregningsreglene for tilskuddet blir bestemt gjennom jordbruksavtalen. Det betyr at de økonomiske og tekniske elementene i beregningen følger det avtaleåret der avløserbehovet oppstod. Vilkårene framgår av forskriften, og er omtalt i egne kapitler i dette rundskrivet, inkludert de generelle vilkårene som fremgår av §3.

Henvisningen til jordbruksavtalen i forskriften skal sikre at ordningen har et oppdatert og årlig justert økonomisk rammeverk. Det er partene i jordbruksoppgjøret som årlig blir enige om grunnlaget for tilskudd og Stortinget som vedtar budsjettet. Sammenhengen mellom forskriften og jordbruksavtalen gir et felles nasjonalt juridisk og økonomisk utgangspunkt for satser, definisjoner og beregningsprinsipper. Jordbruksavtalen og tilhørende rundskriv gir kommunen en felles ramme å forholde seg til i saksbehandlingen og bidrar til likebehandling på tvers av landet.

Beregning av tilskuddet

Tilskuddet beregnes med utgangspunkt i hvor mange dager det kan bli utbetalt tilskudd for i søknadsperioden. Videre vil tilskuddet avhenge av type produksjon, størrelsen på produksjonen og eventuelle inntekter til fradrag. Denne beregningen skjer automatisk i saksbehandlingssystemet Agros.

Prinsipper for beregning av tilskudd

Jordbruksavtalen definerer noen prinsipper som gjelder for beregning av tilskudd, gitt at de generelle vilkårene i § 3 er oppfylt.

Redusere de økonomiske konsekvensene av fravær og bidra til stabil drift i jordbruksforetakene

Ordningen skal redusere de økonomiske konsekvensene som følge av fravær. Det innebærer at tilskuddet ikke skal gi dobbeltkompensasjon, dvs. at ulike inntekter ikke skal dekke de samme kostnadene. Dette er et grunnleggende prinsipp som gjelder uavhengig av avtaleåret, mens hvilke inntekter som faktisk skal inngå i fradrag blir regulert i jordbruksavtalen.

Gradering av tilskudd

Dersom en ytelse fra Nav er gradert, f.eks. sykemelding, uføretrygd, arbeidsavklaringspenger, svangerskapspenger eller gradert uttak av foreldrepenger, reduseres maksimal dagsats forholdsmessig i samsvar med graderingen.

Hvis ytelser fra Nav er gradert, skal dette komme frem av vedtaksbrev eller utbetalingsmeldinger fra Nav. Det er graden av sykmelding eller lignende fra arbeidet i jordbruksforetaket som er av betydning. I hvilken grad jordbrukeren er sykmeldt fra eventuelle arbeidsforhold utenfor gården har ingen betydning.

Det kan også forekomme at tilskuddet blir gradert to ganger. For eksempel om en søker er 50% uføretrygdet, og 20% sykmeldt.

Ett tilskudd per foretak

Som hovedregel gis det kun tilskudd tilsvarende avløsning av en person på full tid per virksomhet i samme periode. Dersom statsforvalteren eller Landbruksdirektoratet finner at det foreligger særlige forhold som taler for å gi virksomheten tilskudd for avløsning utover dette, kan det gis dispensasjon fra denne regelen for en begrenset periode.

For ytterligere info om dispensasjon, se omtale av § 9.

Onnetid

Tilskuddsordningen gjelder kun i onnetida for foretak med plante- og/eller honningproduksjon. Onnetida, eller vekstperioden, er som hovedregel regnet som perioden fra 15. april til 30. september.

Kommunen kan imidlertid godkjenne perioden utenfor onnetid dersom jordbearbeiding skjer før eller etter perioden nevnt over. Dette kan for eksempel være fordi vekstsesongene har blitt gradvis utvidet.

Det gis ikke tilskudd til avløsning for pakking og sortering som skjer gjennom hele eller store deler av vintersesongen. Dette sees på som en egen virksomhet som kunne vært utført av f.eks. et pakkeri.

Krav til dokumentasjon av utgifter til avløsning

Det er krav til dokumentasjon av utgifter til avløsning, jf. § 3 tredje ledd. Det betyr at dersom de dokumenterte utgiftene er lavere enn hva foretaket har rett på i tilskudd, reduseres tilskuddet tilsvarende. Tilskuddet kan med andre ord aldri være høyere enn dokumenterte utgifter.

Ved dødsfall

Ved beregning av tilskudd etter § 7 (tilskudd ved dødsfall, se egen omtale) tas det utgangspunkt i tilskuddsgrunnlaget i avdødes foretak.

Foretakets tilskuddsgrunnlag og maksimal dagsats

Foretakets tilskuddsgrunnlag beregnes med utgangspunkt i tabell 9.2 i jordbruksavtalen. Faktorene i tabellen multipliseres med antall dyr, dekar, bifolk eller kvadratmeter.

Hvor høy dagsats det enkelte foretak kan få, avhenger av arten og størrelsen på produksjonen slik den var ved første dag i søknadsperioden. Hvis den første dagen faller mellom innsett i periodeproduksjoner som slaktegris, kylling, kalkun eller and, legges antallet dyr ved første dag av forrige innsett til grunn.

Når man har funnet foretakets tilskuddsgrunnlag, blir dette sett opp mot de fem nivåene for dagsats som er angitt i jordbruksavtalens tabell 9.3, og man finner foretakets maksimale dagsats. Tilskudd til avløsning ved sykdom og fødsel mv. kan bare ytes dersom samlet tilskuddsgrunnlag er 5000 kr eller mer, jf. tabell 9.3 i jordbruksavtalen.

Foretakets tilskudd per dag

I jordbruksavtalen kapittel 9.2 beregnes foretakets tilskudd per dag til det minste beløpet av følgende to alternativer:

1. Foretakets maksimale dagsats
2. Høyeste maksimale dagsats for tilskuddsordningen, fratrukket det den personen som avløses:
 - a. får, eller kan få, i stønader fra Nav ved sykdom, uførhet (skade), svangerskap, fødsel og foreldrepermisjon,
 - b. får i lønn og dagpenger,

- c. får i alderspensjon, uføretrygd, gjenlevendeytelse, offentlig og privat tjenstepensjon samt avtalefestet pensjon, og
- d. får i honorar for verv og godtgjøring for tapt arbeidsfortjeneste.

Inntektene som kommer til fradrag per dag i perioden, er omtalt utfyllende nedenfor.

Det endelige tilskuddet for en sammenhengende periode skal bli det samme enten søker sender en eller flere søknader. Eksempelvis påvirker det ikke den totale utbetalingen om en bonde er syk fra januar til oktober og velger å sende en eller flere søknader så lenge søknadene samlet dekker hele tidsrommet.

Dersom de faktiske utgiftene til avløsning er høyere enn det maksimale tilskuddet, kan utgifter som det ikke er gitt tilskudd for, overføres til en senere søknad. Dersom utgiftene til avløsning er lavere enn det maksimale tilskuddsgrunnlaget, kan ubenyttet tilskudd overføres. I begge tilfeller forutsetter overføring at søknadsperiodene er sammenhengende.

Det kan i enkelte tilfeller være behov for dele inn en søknad i flere perioder. Dette kan for eksempel være dersom graderingen av sykemeldingen varierer gjennom søknadsperioden, eller om søknadsperioden går over nyttår og satsene endres 1. januar.

Alle disse tilfellene håndteres i utgangspunktet automatisk av saksbehandlingssystemet Agros. For ytterligere informasjon om dette, se [Agros brukerveiledning](#).

Inntekter til fradrag

I henhold til jordbruksavtalens kapittel 9.2, gjøres det fradrag av enkelte inntekter for å beregne foretakets tilskudd per dag. Det er inntekt opptjent i søknadsperioden som skal trekkes fra, mens næringsinntekt ikke trekkes fra.

Beregning av inntekter til fradrag per dag

Inntekter til fradrag per dag beregnes på ulikt vis avhengig av om det dreier seg om en ytelse fra Nav som er relatert til avløsningsårsaken, eller om det er andre typer inntekter.

Inntektene som er relatert til avløsningsårsaken f.eks. sykepenger, arbeidsavklaringspenger og foreldrepenger utbetales vanligvis for fem dager per uke, altså ikke for lørdager og søndager.

Tilskudd til avløsning utbetales derimot for syv dager per uke. Saksbehandlingssystemet Agros regner ut hvor mye ytelsen tilsvarer for syv dager per uke. Agros tar høyde for at det kan variere hvor mange ukedager søker mottok ytelsen og for eventuell gradering. Dette utdypes i [Agros brukerveiledning](#).

Inntekter som ikke er relatert til avløsningsårsaken (for eksempel lønn eller offentlige ytelser) trekkes fra med et likt beløp for alle dagene i søknadsperioden. Det samme gjelder godtgjørelse, f.eks. ved for tapt arbeidsinntekt ved tjeneste som meddommer eller jurymedlem ved domstolen eller tapt arbeidsfortjeneste til folkevalgte i forbindelse med møter eller reiser o.l. Det er bare den delen av inntekten som er opptjent for dager i søknadsperioden som skal trekkes fra.

Pensjonsytelser

Alderspensjon fra Nav, samt alders- eller uførepensjonsytelser fra private og offentlige pensjonsordninger i arbeidsforhold der arbeidsgiver har innbetalt pensjon (f.eks. AFP eller sjømannspensjon), skal trekkes fra.

Bare pensjon som den avløste faktisk mottar i perioden, skal trekkes fra ved beregning av tilskudd. Det innebærer at det ikke skal gjøres fradrag for pensjon som den avløste har rett til, men ikke har tatt ut. Det er derfor ikke et krav at den avløste må begynne å ta ut pensjon så snart vedkommende har mulighet til dette.

Det skal ikke trekkes for utbetaling av privatfinansierte pensjonsforsikringer (ordninger der søker som privatperson har betalt inn beløp som senere utbetales som pensjon).

Ytelser fra Nav ved sykdom, uførhet og fødsel

Det er ytelser den avløste får eller kan få fra Nav ved egen eller barns sykdom, uførhet og fødsel, som eventuelt skal trekkes fra ved beregningen av tilskuddet. Den som har blitt avløst, kan altså ikke prøve å unngå fradrag ved å vente med å søke om stønad fra Nav til etter at kommunen har fattet vedtak om tilskudd.

Søker kan heller ikke la være å søke om arbeidsavklaringspenger, og i stedet søke om tilskudd til avløsning ved sykdom etter endt sykepengeperiode, for å unngå fradrag. Det må foreligge et avslagsvedtak på arbeidsavklaringspenger fra Nav for at fradrag ikke skal gjøres. Dersom det ikke ligger ved et avslagsvedtak, må det gjøres fradrag for det søkeren kunne ha fått fra Nav, dersom det hadde vært søkt.

Dersom Nav ikke har ferdigbehandlet en søknad om en ytelse innen rimelig tid, må likevel søknaden om tilskudd behandles uten ugrunnet opphold, jf. forvaltningsloven § 11a. I disse tilfellene må det i vedtaket opplyses om at ytelser fra Nav skal trekkes fra tilskuddet og at det som eventuelt har blitt utbetalt for mye, kan kreves tilbakebetalt.

Eksempler på ytelser som skal trekkes fra er sykepenger, arbeidsavklaringspenger, gradert uføretrygd, svangerskapspenger, foreldrepenger, engangsstønad ved fødsel, omsorgspenger, pleiepenger og opplæringspenger. Eventuelle andre typer ytelser fra Nav som naturlig hører inn under "ytelser ved sykdom og fødsel", skal også gå til fradrag. Det kan ikke gis tilskudd til avløsning av noen som mottar 100 prosent uføretrygd. Kontantstøtte for å være hjemme med små barn skal ikke trekkes fra.

Sykepenger skal trekkes fra uansett om de er opptjent via næringsinntekt fra foretaket, inntekt fra annen næringsvirksomhet eller fra ansettelsesforhold. Selvstendig næringsdrivende har en ventetid på sykepenger før de får utbetalt sykepenger. Ventetiden er i utgangspunktet 16 dager. Sykepengene kommer derfor vanligvis først til utbetaling fra og med dag 17 i sykmeldingsperioden. Hvis dag 17 faller på en lørdag kommer sykepengene først til utbetaling fra dag 19. Dersom dette skjer, gjøres det ikke fradrag for sykepenger for dag 17 og 18. Hvis dag 17 faller på søndag utbetales og gjøres det fradrag for sykepenger fra og med dag 18. Det betyr at det ikke trekkes fra sykepenger før de faktisk er utbetalt.

Dersom den avløste blir friskmeldt og deretter sykmeldt på nytt før det har gått 16 dager, begynner ikke ventetiden på sykepenger fra Nav på nytt. I slike tilfeller kan det derfor hende at sykepengene kommer til utbetaling fra dag 1 av sykmeldingen – hvis den forrige sykmeldingen varte i minst 16 dager. Hvis den forrige sykmeldingen varte i for eksempel 6 dager, vil sykepengene bli utbetalt fra dag 11.

Det er mulig å tegne forsikring hos Nav for å kunne motta sykepenger fra dag 1 av sykmeldingsperioden. I slike tilfeller skal sykepenger trekkes fra første dag.

Personer mellom 67 og 70 år har bare krav på sykepenger fra Nav for inntil 3 måneder hvis de blir sykmeldt. Det er i seg selv ikke et vilkår for å få tilskuddet at den avløste har krav på sykepenger. Forutsatt at øvrige vilkår for å motta tilskuddet er oppfylt, så kan det derfor gis tilskudd til avløsning av jordbrukere i denne aldersgruppen, også etter at retten til sykepenger i 3 måneder er brukt opp.

Ved mottak av arbeidsavklaringspenger (AAP) kombinert med delvis arbeid i foretaket

Dersom legeerklæringen tydelig angir i hvilken grad den avløste kan arbeide, kan denne graden legges til grunn ved fastsettelsen av gradering av maksimal dagsats. Det er en forutsetning at dette samsvarer med det som er avtalt med Nav i aktivitetsplanen. I slike tilfeller behandles saken på samme måte som ved ordinær, gradert sykmelding.

Dersom arbeidsevnen har variert i løpet av søknadsperioden, fastsettes riktig gradering ved å sammenligne den AAP- utbetalingen jordbrukeren faktisk har fått utbetalt, med hva som ville blitt utbetalt dersom vedkommende ikke hadde arbeidet i det hele tatt. Har det vært store variasjoner gjennom perioden, vil det som hovedregel være mest hensiktsmessig å beregne en gjennomsnittlig reduksjon i arbeidsevnen for hele søknadsperioden, og deretter gradere dagsatsen ut fra dette.

Ved gradert uførepensjon kombinert med sykmelding fra deltidsarbeid i foretaket

Det kan normalt ikke gis tilskudd til avløsning av noen som mottar 100% uføretrygd. Hvis den avløste mottar gradert uføretrygd, kan det imidlertid gis tilskudd dersom vedkommende vanligvis arbeider deltid i foretaket og så blir helt eller delvis sykmeldt fra dette arbeidet.

Den maksimale dagsatsen skal i slike tilfeller graderes i tråd med i hvor stor grad jordbrukeren er sykmeldt fra sitt vanlige deltidsarbeid i foretaket. Man skal altså se bort fra den delen av arbeids-/inntektsevnen som er varig nedsatt når den maksimale dagsatsen graderes.

Når den maksimale dagsatsen er gradert i tråd med graden av sykmelding fra deltidsarbeidet, skal det gjøres fradrag både for sykepengene og for uføretrygden jordbrukeren har fått utbetalt. På denne måten blir uføretrygden også hensyntatt ved beregningen av tilskuddet.

§ 3. Generelle vilkår

Tilskot etter denne forskrifta kan gjevast til føretak som er registrert i Einingsregisteret og som driv vanleg jordbruksproduksjon. Etter § 7 kan tilskotet i staden gjevast til attlevande ektefelle, sambuar, forelder eller barn etter avdød jordbrukar.

Den personen som det vert søkt tilskot for må ha hatt næringsinntekt frå jordbruk, gartneri mv. frå føretaket i dei to siste inntektsåra som vedkomande har fått skatteoppgjer for per 1. januar i det året avløysinga finn stad. Dersom personen ikkje er innehavar må inntekta ha vore minimum ½ G i gjennomsnitt per år. For nye innehavarar som per 1. januar enno ikkje har fått skatteoppgjer for dei to fyrste åra etter oppstart krevst i staden at jordbruks- eller gartneridrifta i føretaket er egna til å gje dei positiv næringsinntekt over tid.

Tilskotet kan gjevast til dekking av dokumenterte utgifter til avløysing.

Som avløysing reknast ikkje arbeid utført av person som

- 1. har næringsinntekt frå føretaket eller nokon av føretaka i driftsfellesskapet*
- 2. er ektefelle eller sambuar til nokon som har næringsinntekt frå føretaket eller føretaka*

driftsfellesskapet, eller
3. er under 15 år.

Kilde: Sykdomsavløsningsforskriften (lovdata.no)

Første ledd- hvem kan motta tilskudd

For å kunne motta tilskudd etter forskriften, må foretaket som søker være registrert i Enhetsregisteret både i søknadsperioden og på utbetalingstidspunktet, og drive vanlig jordbruksproduksjon.

Kravet om at det skal drives vanlig jordbruksproduksjon innebærer at produksjonen må ha et næringsmessig preg og drives i tråd med god agronomisk praksis og godt husdyrhold. Leveransene fra produksjonen skal stå i samsvar med antall dyr, eller størrelsen på arealet, som det søkes produksjonstilskudd og avløsertilskudd for. Det må vurderes om produksjonen er for ekstensiv eller mangler næringsmessig forankring. Det må likevel tas hensyn til ulike driftsformer og normale variasjoner i vurderingen av om det drives vanlig jordbruksproduksjon. I [Produksjonstilskudd og avløsertilskudd – kommentar til regelverk](#) kapittel 2 er det utfyllende forklart hvordan vanlig jordbruksproduksjon skal vurderes i ulike produksjoner.

Hvis foretaket legger ned produksjonen midt i jordbrukerens søknadsperiode, opphører retten til tilskudd.

Et foretak kan ikke anses å drive vanlig jordbruksproduksjon i tilfeller der Mattilsynet har ilagt aktivitetsnekt eller pålagt avvikling av dyreholdet som følge av alvorlige brudd på dyrevelferdsloven. Fra den dato det kan dokumenteres at de forholdene som førte til reaksjonen var til stede, vil vilkårene for tilskudd ikke lenger være oppfylt.

Andre ledd - krav til den som avløses - næringsinntekt fra foretaket

Næringsinntektsvilkåret

Det er et grunnleggende vilkår at den som blir avløst har hatt næringsinntekt fra jordbruks- eller gartnerivirksomheten i foretaket eller driftsfellesskapet. Hensikten er å sikre at tilskuddet bare utbetales for personer som har en reell tilknytning til driften og som normalt utfører arbeidsoppgaver av betydning for foretaket.

Næringsinntektsvilkåret gjelder alle personer det søkes om tilskudd for, og inntekten kan komme fra enkeltpersonforetak (ENK), samdrift (ANS eller DA) eller som arbeidsgodtgjørelse til deltaker eller deltakers ektefelle. Sykepenger kan regnes med dersom retten til sykepengene er opptjent gjennom næringsinntekt fra jordbruk eller gartneri. Underskudd i næringsvirksomheten regnes som negativ næringsinntekt.

Inntekten må kunne dokumenteres gjennom skattemeldingen med næringsspesifikasjon. I de fleste saker hentes dette automatisk fra saksbehandlingssystemet Agros.

Kravet innebærer også at det bare gis tilskudd til næringsvirksomhet – ikke hobby- eller fritidsaktivitet. Driften må derfor ha et visst omfang, være egnet til å gi overskudd over tid, og drives for innehavers regning og risiko. Det er ulike krav til næringsinntekt avhengig av tilknytningen den avløste har til foretaket, foretakets organisasjonsform og om foretaket er nyetablert eller ikke.

Det kan i visse tilfeller dispenseres fra kravet om næringsinntekt. For ytterligere kommentarer rundt dette, se omtale av §9.

1. Eksisterende innehavere

Hvilke inntekter som vurderes

For eksisterende innehavere er det næringsinntekten i de to siste inntektsårene som personen har fått endelig skatteoppgjør for per 1. januar i året avløsningen skjer, som er avgjørende. Som eksempel vil det ved avløsning i 2025 derfor bli lagt til grunn inntekten i 2022 og 2023. Dersom søknadsperioden går over et årsskifte, er det første dag i perioden som styrer hvilke inntektsår som brukes.

Det er bare inntekt fra det foretaket som søker om tilskuddet som teller i vurderingen. Dersom den avløste har deltakelse i flere foretak, er det viktig å kontrollere hvordan inntekten er fordelt i skattemeldingen.

Krav til næringsinntekt for ulike grupper

Minstekravene til næringsinntekt for deltagere, ektefeller til innehavere og avdøde jordbrukere, er knyttet til grunnbeløpet G i folketrygden. Grunnbeløpet går fram av [Forskrift om grunnbeløp etc.](#) Grunnbeløpet justeres med virkning fra 1. mai hvert år. Vi opererer derfor med gjennomsnittlig grunnbeløp per år for å se om næringsinntektsvilkåret for deltagere og ektefeller er oppfylt. Landbruksdirektoratet oppdaterer årlig grunnbeløpet i saksbehandlingssystemet Agros.

Innehavere av ENK

Innehaveren må ha hatt næringsinntekt fra jordbruks- eller gartneridriften, men det stilles ikke krav til nivået, og næringsinntekten kan være positiv eller negativ. Næringsinntekten kan også være null, men det må være registrert hos Skatteetaten.

Deltakere i ANS/DA og ektefelle til ENK-innehaver

Disse må ha hatt minst $\frac{1}{2}$ G i gjennomsnittlig næringsinntekt fra foretaket i de to relevante årene. Lav eller negativ inntekt ett av årene kan aksepteres, så lenge gjennomsnittet samlet sett er minst $\frac{1}{2}$ G. Dersom endelig skatteoppgjør ikke foreligger på grunn av klage, legges Skatteetatens foreløpige tall til grunn.

Fordeling av inntekt mellom ektefeller og samboere

Ektefeller må ha delt inntekten mellom seg i skattemeldingen for at tilskudd skal kunne gis for begge. Samboere må opprette ANS eller DA dersom de ønsker å fordele inntekten seg imellom.

Aksjeselskap

Det gis ikke tilskudd for avløsning av ansatte eller eiere i aksjeselskap, ettersom lønn og utbytte ikke er næringsinntekt.

Næringsinntektsvilkåret ved dødsfall

Når det søkes om tilskudd til etterlatte etter en jordbrukers død, er det den avdødes næringsinntekt som vurderes. På tidspunktet for dødsfallet må avdøde ha oppfylt inntektskravet. Se omtalen til § 7 for nærmere veiledning.

2. Innehavere av nyetablert ENK

For innehavere av nyetablert ENK som per 1. januar ennå ikke har mottatt skatteoppgjør for de to

første inntektsårene etter oppstart, gjelder en særregel. I denne perioden stilles det ikke krav om faktisk opptjent næringsinntekt. I stedet vurderes om driften objektivt sett er egnet til å gi positiv næringsinntekt over tid. Det er kommunen som foretar denne vurderingen.

Ektefeller av innehaver av nyetablert ENK, deltagere av nyetablert ANS/DA eller nye deltagere av eksisterende ANS/DA som per 1. januar ennå ikke har mottatt skatteoppgjør for de to første inntektsårene etter oppstart, kan eventuelt søke om dispensasjon hos statsforvalteren fra kravet til næringsinntekt. Se omtalen til § 9 for nærmere veiledning.

Kommunen må vurdere om foretakets jordbruksdrift kan anses som næringsvirksomhet når den er kommet i normal drift. Vurderingen skal bero på en helhetsvurdering av om driften har et visst omfang, tar sikte på varighet og er egnet til å gi overskudd over tid. Dette innebærer en helhetsvurdering av foretakets produksjonsopplegg, arealgrunnlag, investeringer og utviklingsplaner. Det kan ikke gis tilskudd til hobbyvirksomhet.

Kommunen må bruke skjønn i vurderingen av om planlagt eller påbegynt drift har et realistisk omfang og en slik utforming at positiv næringsinntekt kan forventes over tid. Dette er særlig viktig i tilfeller der produksjonen er liten, under etablering, eller der etableringsfasen preges av usikkerhet knyttet til fremdrift og lønnsomhet.

En produksjon som kvalifiserer for en av dagsatsene i tabell 9.3 i jordbruksavtalen vil normalt oppfylle vilkåret. Denne særregelen gjelder frem til tredje årsskifte etter oppstart. For eksempel dersom foretaket er etablert 1. mars 2022, gjelder regelen frem til 31. desember 2024. Fra 1. januar 2025 vil innehaveren ha skatteoppgjør for 2022 og 2023, og hovedregelen for etablerte foretak gjelder.

Tredje ledd – dokumenterte utgifter til avløsning

Hva tilskuddet kan dekke

Tilskuddet skal dekke faktiske og dokumenterte utgifter til avløsning. Dette betyr at ordningen omfatter arbeid som det er vanlig at jordbrukere utfører selv, men som andre har gjort i en periode med sykdom eller skade. Hovedregelen er at det kun er arbeidskostnader som gir grunnlag for tilskudd. Dette gjelder både lønnsutgifter til egen ansatt avløser og tjenester levert fra avløserlag, landbruksvikar eller andre foretak. For ansatte avløsere kan lønn, feriepenger, arbeidsgiveravgift og eventuell avgiftspliktig kjøregodtgjørelse, inngå.

Ordningen dekker ikke utgifter til varer, materiell eller maskinleie. Dersom fakturaen inneholder slike elementer, må de skilles tydelig fra kostnaden for selve arbeidet. Tjenester som det er vanlig at fagpersoner utfører; veterinær, rørlegger, elektriker, mekaniker, rådgivere og regnskapsførere, faller utenfor. Det samme gjelder arbeid knyttet til nybygg eller større grunnarbeider.

Vurdering av vanlige og uvanlige arbeidsoppgaver

Forvaltningen skal bygge vurderingen på et objektivt avløsningsbegrep: Tilskudd kan kun gis for arbeidsoppgaver det er vanlig at jordbrukere utfører selv. Samtidig er det rom for skjønn ettersom gårdsdrift kan variere både mellom produksjoner og over tid. For å støtte kommunenes vurderinger, har Landbruksdirektoratet gjort noen forhåndsvurderinger av typiske arbeidsoppgaver. Dette er ikke en uttømmende liste, men et hjelpemiddel som kan gi retning når andre tjenester skal vurderes.

Arbeidsoppgaver som normalt inngår i den daglige eller sesongmessige driften: stell og føring av dyr, saueklipping, klauvskjæring, enkelt vedlikehold av driftsbygninger, såing, jordarbeiding, gjødsling, innhøsting, rundballepressing, gjerdehold, beiterydding og transport av dyr til og fra beite. Disse oppgavene vil som regel ligge innenfor det som gir grunnlag for tilskudd. Også utgifter til nødvendig administrasjon og lønningsarbeid i forbindelse med avløser kan inngå. Dette gjelder imidlertid ikke ved avløsning knyttet til ferie og fritid.

Tjenester som normalt krever særskilt fagkompetanse som jordbrukere flest ikke innehar, anses som uvanlige og gir ikke grunnlag for tilskudd. Dette gjelder blant annet veterinærarbeid, regnskapsføring, rådgivningstjenester, drektighetskontroller, rørlegger- og elektrikerarbeid, mekaniske reparasjoner, samt arbeid knyttet til nybygg eller større grunnarbeider.

Kommunen må likevel gjøre en helhetlig vurdering i hvert tilfelle. Direktoratets eksempler skal støtte og ikke erstatte det lokale skjønnnet. Målet er å sikre en praktisering som både følger etablerte driftsformer og gir rom for utvikling og variasjon i næringen.

Krav til dokumentasjon

Dokumentasjonen skal gjøre det mulig for kommunen å vurdere om utgiftene er relevante etter regelverket og om arbeidet er utført i søknadsperioden. Faktura eller kontoutdrag skal derfor vise dato for arbeidet, hvem som har utført arbeidet, hvilke hovedoppgaver som er utført og i hvilken periode arbeidet fant sted. Det gis kun tilskudd for avløsning som er utført i den aktuelle perioden.

Det er som hovedregel ikke krav om at fakturaen er betalt for at utgiftene skal anses påløpt, ettersom foretaket har en betalingsplikt. Dersom det oppstår tvil om omfanget av arbeidet eller om fakturaen er reell, kan kommunen likevel be om dokumentasjon for betaling.

For avløserlag kan et kontoutdrag være tilstrekkelig dokumentasjon, så lenge det tydelig viser type arbeid og tidsperiode. Avløserlag oppfordres til å spesifisere dette godt, slik at kommunen kan gjøre en riktig vurdering.

Forvaltningens skjønnsrom

Selv om regelverket er tydelig, har forvaltningen et nødvendig faglig skjønnsrom. Skjønnnet brukes særlig i vurderingen av om arbeidsoppgavene ligger innenfor det som er vanlig å utføre i jordbruksdrift, om dokumentasjonen er tilstrekkelig utfyllende, og om fakturaen gir et riktig bilde av faktisk utført arbeid.

Kommunen kan også måtte vurdere fakturaer der både arbeidskostnader og maskinleie er ført, og be om nærmere spesifisering dersom dette ikke er tydelig.

Fjerde ledd- hvem som ikke kan regnes som avløser

Avløseren kan ikke ha næringsinntekt fra foretaket eller andre foretak som eventuelt er i driftsfellesskap med foretaket som søker om tilskudd. Avløseren kan heller ikke være en som er ektefelle/samboer med en som har slik næringsinntekt. Dette gjelder også der ektefellen/samboeren er ansatt som landbruksvikar eller avløser i avløserlaget.

I vurderingen av om en avløser faller innenfor eller utenfor avgrensningen, må kommunen foreta en faktabasert vurdering av avløserens tilknytning til foretaket og eventuelle foretak i driftsfellesskap. I enkelte saker vil det være nødvendig å utøve skjønn, særlig ved vurderingen av om det foreligger et driftsfellesskap eller samboerforhold som er relevant for avgrensningen.

For at foretaket skal kunne få tilskudd må avløseren være fylt 15 år når avløsningen skjer. Det er ingen øvre aldersgrense for avløseren.

§ 4. Tilskot ved sjukdom

Det kan gjevast tilskot ved sjukdom dersom den personen som det vert søkt tilskot til avløyning av er yngre enn 70 år og sjukemeldt frå arbeid i føretaket. Det kan òg gjevast tilskot utan at sjukemelding ligg føre, dersom personen i samband med eigen sjukdom eller skade har vore til naudsynt behandling, kontroll eller undersøking på sjukehus eller hos spesialist godkjend av det offentlege.

Tilskot etter første ledd stansar når det er utbetalt tilskot for personen i til saman 425 dagar i løpet av dei tre siste åra. Teljinga av dagar tek til på nytt kvar gong det er gått 26 samanhengande veker sidan den siste dagen i den føregåande perioden det har vore utbetalt tilskot for.

Kilde: Sykdomsavløsningsforskriften (lovdata.no)

Første ledd- tilskudd ved jordbrukerens sykdom eller skade

Tilskudd til avløsning ved sykdom kan utbetales for avløsning av jordbrukere som var 69 år eller yngre da avløsningen fant sted.

Krav om sykemelding eller nødvendig undersøkelse, behandling eller kontroll hos lege

Det kan gis tilskudd hvis den som avløses har vært sykmeldt fra arbeid i jordbruksforetaket. Det er ikke tilstrekkelig å være sykmeldt fra annet arbeid. Det framgår av sykmeldingen hvilket arbeid en er sykmeldt fra. For å regnes som sykmeldt, må det være gitt beskjed fra legen, via en sykmelding, om at den avløste på grunn av sykdom eller skade helt eller delvis ikke kan utføre sitt vanlige arbeid. En sykmelding kan vanligvis kun gis for et begrenset tidsrom av gangen.

Det kan også gis tilskudd for dager jordbrukeren har vært til nødvendig undersøkelse, behandling eller kontroll på sykehus eller hos spesialist godkjent av det offentlige. I de tilfellene det er lang reisevei til sykehus eller spesialist kan det, ved behov, også gis tilskudd for en dag i forkant og/eller i etterkant av dag(er) for undersøkelse eller kontroll.

Det er ikke et vilkår i seg selv at den avløste mottar sykepenger, men dersom den avløste mottar arbeidsavklaringspenger (AAP) må det komme frem av legeerklæring at vedkommende på grunn av sykdom eller skade ikke kan utføre arbeid i foretaket. Så lenge den avløste får arbeidsavklaringspenger vil det være en mulighet for at vedkommende skal kunne komme tilbake i arbeid helt eller delvis. Det er derfor adgang til å gi tilskudd til avløsning av noen som mottar arbeidsavklaringspenger.

Det kan ikke gis tilskudd til avløsning av noen som mottar uføretrygd basert på 100 prosent uførhet. For at det skal kunne utbetales tilskudd til avløsning av en jordbruker som mottar gradert uføretrygd, må vedkommende være sykmeldt fra sitt vanlige deltidsarbeid i jordbruksdriften. Vedkommende må altså være sykmeldt ut over den varige uførheten. Dette gjelder også selv om den avløste har fått avslag på uføretrygd fra NAV fordi inntektene vedkommende fortsatt får fra jordbruksdriften er for høye.

Andre ledd første punktum- maksimalt tilskudd for 425 dager ved jordbrukerens sykdom

Foretaket/virksomheten kan få tilskudd til avløsning av en og samme sykmeldte jordbruker for inntil 425 dager i løpet av de tre siste årene. Tellingen av dager er knyttet til antall sykmeldingsdager det

utbetales tilskudd for og er helt frikoblet fra NAV sin telling av dager det er utbetalt sykepenger for. Forutsatt at jordbrukeren er sammenhengende sykmeldt så teller alle dager i perioden foretaket søker tilskudd for med – enten avløser har utført arbeid på bruket alle dagene eller bare noen av dagene i perioden. Dette kan illustreres med et eksempel:

Eksempel 1 - telling av dager Jordbrukeren var sykmeldt i 14 dager fra torsdag 10. desember til og med onsdag 23. desember. Foretaket søker tilskudd til avløsning for denne perioden. Avløseren har ikke jobbet i helgene. Helgedagene skal likevel telle med ved beregningen av maksimalt tilskudd for de to ukene og ved tellingen av antall dager det er utbetalt tilskudd for. Det vil si at det beregnes og utbetales tilskudd for 14 hele dager.

Det er ikke påbudt å søke om tilskudd for hele sykmeldingsperioden. Bare dagene i den delen av sykmeldingsperioden det søkes tilskudd for teller med opp mot 425-dagersgrensen. Dette kan illustreres slik:

Eksempel 2 - telling av dager Jordbrukeren var sykmeldt i 21 dager fra torsdag 10. desember til og med onsdag 30. desember. I likhet med i helgene så har familiemedlemmer også kunnet hjelpe til i juleferien. Foretaket hadde derfor ikke utgifter til avløser i julen. Av den grunn velger foretaket å bare søke om tilskudd til avløser for de to første ukene i sykmeldingsperioden. De dagene jordbrukeren var sykmeldt den tredje uken skal det følgelig ikke beregnes eller utbetales tilskudd for og de teller ikke med når man skal se om grensen på 425 dager blir nådd. Antallet tilskuddsdager her blir dermed også 14 – akkurat som i eksempelet over.

Andre ledd andre punktum- 26 uker uten tilskudd gjør at tellingen av dager starter på nytt

Etter 26 uker uten utbetaling av tilskudd på grunn av den enkelte jordbrukerens sykdom begynner tellingen av dager opp mot 425 dagers-grensen alltid på nytt (det vil si på dag 1). Da har det ikke lenger noen betydning hvor mange dager det er utbetalt tilskudd for på dette grunnlaget tidligere i treårsperioden.

Ikke dispensasjonsadgang fra tidsbegrensningen ved sykdom

Det er bare mulig å gi dispensasjon fra vilkår for å kunne få tilskudd. Det er derfor ikke adgang til å «dispensere» fra at tilskuddet til avløsning ved jordbrukerens sykdom opphører når det har blitt utbetalt for 425 dager i løpet av den siste treårsperioden. Det kan heller ikke «dispenseres» fra kravet om at det deretter må gå 26 uker uten utbetaling før tilskudd kan utbetales på nytt for avløsning knyttet til jordbrukerens sykdom.

§ 5. Tilskot ved svangerskap, fødsel, adopsjon og omsorgsovertaking av barn

Det kan gjevast tilskot når den personen det vert søkt tilskot for er gravid og tek i mot svangerskapspengar, eller søkjer kan dokumentere med vedtak eller erklæring frå NAV at personen fyller dei medisinske vilkåra for rett til svangerskapspengar.

Det kan gjevast tilskot når den det vert søkt tilskot for:

- 1. tek imot foreldrepengar etter folketrygdlova kapittel 14,*
- 2. har fått eingongsstønad ved fødsel etter folketrygdlova kapittel 14, eller*
- 3. har dagleg omsorg for eit barn og søkjar kan dokumentere*
 - a. med avslagsvedtak eller erklæring frå Nav, at årsaka til at personen ikkje får foreldrepengar er at oppteningsvilkåra i folketrygdlova § 14-6 ikkje var oppfylde, og*
 - b. med attest frå Folkeregisteret, at personen er registrert som far eller medmor til barnet og bur saman med barnet på same adresse*

Tilskot etter andre ledd nr. 2 kan gjevast for ei samanhengande periode tilsvarande mødrekvota og fellesdelen av foreldrepengeperioden ved fullt uttak av 100 % foreldrepengar. Tilskot etter andre ledd nr. 3 kan gjevast for ei samanhengande periode tilsvarande fedrekvota ved fullt uttak av 100 % foreldrepengar.

I samband med fødsel kan det gjevast tilskot for avløsning av faren i inntil 14 dagar dersom han bur saman med mora til barnet og føretaket ikkje tek i mot tilskot for avløsning av mor i desse dagane. Der adoptivforeldre og fosterforeldre tek over omsorga kan det òg ytast slikt tilskot til ein av foreldra. Dette gjeld likevel ikkje ved stebarnsadoptsjon eller der barnet er over 15 år.

Kilde: Sykdomsavløsningsforskriften (lovdata.no)

Første ledd- tilskudd til avløsning i forbindelse med graviditet

Det kan gis tilskudd til avløsning for perioder den som avløses har mottatt svangerskapspengar. Svangerskapspengar utbetales fra NAV når friske gravide ikkje kan utføre sitt vanlige arbeid eller alternative arbeidsoppgaver på arbeidsstedet, fordi det kan medføre risiko for barnet.

Det kan også gis tilskudd dersom den avløste jordbrukeren oppfyller de medisinske vilkårene for svangerskapspengar selv om hun av andre årsaker ikkje får utbetalt denne ytelsen fra NAV. Det er et vilkår at dette kan dokumenteres med et vedtak eller en uttalelse fra NAV.

Andre ledd- tilskudd til avløsning i forbindelse med foreldrepermisjon

Det kan gis tilskudd til avløsning av jordbruker som mottar foreldrepengar, har fått engangsstønad ved fødsel eller tar ut fedrekvote uten å ha rett til foreldrepengar.

Andre ledd nr. 1 Foreldrepengar

Det kan gis tilskudd til avløsning for perioder den som avløses har mottatt foreldrepengar. NAV utbetaler foreldrepengar til mor og far i forbindelse med fødsel, og i forbindelse med adopsjon av barn under 15 år. Foreldrepengene må tas ut innen tre år etter fødselen/adopsjonen. Dersom foreldrene ønsker å kombinere foreldrepermisjon med deltidsarbeid er det mulig å benytte gradert uttak av foreldrepengar. Selvstendig næringsdrivende må i så fall inngå en skriftlig avtale med NAV om dette. Varigheten av permisjonen, dekningsgrad og eventuell gradering kombinert med deltidsarbeid vil gå frem av vedtak om foreldrepengar fra NAV.

Andre ledd nr. 2 Engangsstønad ved fødsel og ved adopsjon av barn under 15 år

Det kan utbetales tilskudd dersom den som avløses har mottatt engangsstønad fra NAV. Engangsstønad utbetales i forbindelse med fødsel og adopsjon når moren ikkje har opptjent rett til foreldrepengar. Hvis faren får/overtar eneomsorgen for barnet eller adopterer barn alene, kan han få engangsstønad dersom han ikkje har rett til foreldrepengar.

Andre ledd nr. 3 Fedrekvote uten rett til foreldrepengar

Regelen i § 5 andre ledd nummer 3 sier at det kan gi tilskudd til avløsning av jordbrukere som har blitt fedre og som tar foreldrepermisjon/fedrekvote selv om de ikkje får foreldrepengar hvis årsaken er at de hadde for lav pensjonsgivende inntekt i forkant av permisjonen.

Det er en rekke vilkår som må være oppfylt for at det kan gis tilskudd etter denne regelen:

- Jordbrukeren må ha daglig omsorg for barnet
- Søkeren må kunne dokumentere:
 - a) med avslagsvedtak eller erklæring fra NAV, at jordbrukeren ikkje har rett på foreldrepengar fordi vilkårene om pensjonsgivende inntekt i Folketrygdloven § 14-6 ikkje var oppfylt, og

b) med attest fra Folkeregisteret, at jordbrukeren er far eller medmor til barnet og bor sammen med barnet på samme adresse.

Tredje ledd- regler om hvor lenge det kan gis tilskudd etter andre ledd nr. 2 og 3

§ 5 tredje ledd oppstiller regler om når og hvor lenge det kan gis tilskudd til avløsning av jordbrukere som mottar engangsstønad eller tar ut fedrekvote uten rett til foreldrepenger.

Tredje ledd første punktum

Tilskudd til avløsning av jordbruker som har mottatt engangsstønad kan gis for en sammenhengende periode tilsvarende mødrekvoten og fellesdelen av foreldrepengeperioden ved fullt uttak av 100 % foreldrepenger. Dette betyr at:

- tilskuddet maksimalt kan gis for en periode av tilsvarende lengde som en mor med fullt uttak av foreldrepenger, som beregnes med 100 % dekningsgrad, maksimalt kan ha. Per januar 2025 utgjør mødrekvoten og fellesdelen av foreldrepengeperioden til sammen 34 uker.
- dagene foretaket velger å søke tilskudd for, må tas ut i én sammenhengende periode. Dette betyr at dersom det allerede er sendt inn en søknad om tilskudd for deler av perioden, må søknadsperioden i eventuelle etterfølgende søknad(er) henge direkte sammen i tid med søknadsperioden i tidligere innsendte søknad(er).
- første dag det kan gis tilskudd til avløsning pga. mottak av engangsstønad er 12 uker før fødselen. Så sant søknadsperioden starter senest tre uker før fødselen, kan det gis tilskudd for inntil 34 uker. Dersom søknadsperioden starter senere enn tre uker før fødselen, reduseres antallet dager det kan gis tilskudd dag for dag. Siste mulige dag det kan gis tilskudd til avløsning for pga. mottak av engangsstønad er dag 217 fra og med dagen fødselen finner sted.

Tredje ledd- andre punktum

Hvis vilkårene i § 5 andre ledd nr. 3 er oppfylt, kan det gis tilskudd til avløsning for en sammenhengende periode tilsvarende fedrekvoten ved fullt uttak av foreldrepenger beregnet med 100 % dekningsgrad. Dette betyr at:

- tilskuddet maksimalt kan gis for en periode av tilsvarende lengde som fedrekvoten av foreldrepengeperioden. Per januar 2025 er dette 15 uker.
- dagene foretaket velger å søke tilskudd for, må tas ut i én sammenhengende periode. Dette betyr at dersom det allerede er sendt inn en søknad om tilskudd for deler av perioden, må søknadsperioden i eventuelle etterfølgende søknad(er) henge direkte sammen i tid med søknadsperioden i tidligere innsendte søknad(er).
- perioden må avvikles innenfor yttergrensene av når fedrekvoten for de som mottar foreldrepenger kan tas ut. De første seks ukene etter at barnet er født er forbeholdt mor. Dette betyr at første dag det kan gis tilskudd for er første dag i uke 7 etter fødselen og siste dag det er mulig å gi tilskudd for er dag 322 fra og med datoen barnet blir født.

Fjerde ledd- tilskudd til avløsning for inntil 14 dager i forbindelse med fødsel/adopsjon eller omsorgsovertakelse

Det kan utbetales tilskudd til avløsning av faren til barnet for inntil 14 dager i forbindelse med fødselen. Medmor likestilles med far, jf. barneloven § 4 a tredje ledd. Det er et vilkår at foreldrene bor sammen og at det ikke utbetales tilskudd til avløsning av moren for de samme ukene.

Avløsningen skal fortrinnsvis skje i sammenheng, men kan også deles slik at faren kan være til stede en eller flere dager i forbindelse med fødselen og deretter når mor og barn har kommet hjem

fra sykehuset.

Med «i forbindelse med fødselen» menes perioden fra to uker før fødselen til to uker etter at mor er kommet hjem fra sykehuset. Dersom avløsningen har skjedd forut for fødselen likestilles termindato med fødsel siden man ikke kan vite på forhånd akkurat når en fødsel vil finne sted.

Tilsvarende kan det gis tilskudd for avløsning av en av foreldrene i inntil 14 dager i forbindelse med omsorgsovertakelse ved adopsjon av barn som ikke er stebarn og i forbindelse med overtakelsen av omsorgen for fosterbarn, så sant barnet ikke er eldre enn 15 år.

§ 6. Tilskot ved sykdom hos barn

Det kan gjevast tilskot når den personen det vert søkt tilskot for må ivareta barn med sjukdom, og det finst dokumentasjon til dømes i form av legeerklæring for heile perioden det vert søkt tilskot for. Det kan og gjevast tilskot når den personen det vert søkt tilskot for følgjer barn til legeundersøking eller anna oppfølging i samband med sjukdom eller skade. Tilskotet kan gjevast til og med det kalenderåret barnet fyller 12 år.

Det kan gjevast tilskot når den personen det vert søkt tilskot for har barn med kronisk sjukdom, langvarig sjukdom eller har nedsett funksjonsevne og det derfor er ei markert auke i risikoen for at personen får fråvær frå arbeidet sitt i føretaket. Tilskotet kan gjevast til og med det kalenderåret barnet fyller 18 år. Det kan òg gjevast tilskot for å kunne delta i opplæring ved godkjend helseinstitusjon eller offentleg kompetansesenter for å kunne ta seg av og behandle barnet.

Tilskotet kan gjevast for inntil 20 dagar per år for kvar av foreldra. For einslege foreldre kan tilskot gjevast for inntil 40 dagar per år. Dersom vilkåra i andre ledd er oppfylt, kan det gjevast tilskot for inntil 30 dagar per år for kvar av foreldra eller inntil 60 dagar per år for einslege foreldre.

Kilde: Sykdomsavløsningsforskriften (lovdata.no)

Første ledd- tilskudd hvis jordbrukeren har sykt barn

Det kan gis tilskudd til og med det kalenderåret barnet fyller 12 år dersom jordbrukeren følger barnet til legeundersøkelse eller annen oppfølging i forbindelse med sykdom eller skade. Det kan også gis tilskudd for dager jordbrukeren har tatt seg av sykt eller skadet barn uten at det var nødvendig å følge barnet til lege/behandling alle dagene i søknadsperioden. Gyldig dokumentasjon kan for eksempel være en legeerklæring, innkalling til eller bekreftelse på oppmøte til undersøkelse hos fastlegen eller på sykehus. Dokumentasjonen må dekke hele søknadsperioden.

Det kreves ikke at konsultasjonen skjer hos spesialist eller på sykehus. Også undersøkelse og behandling hos fastlegen eller på legevakten kan gi grunnlag for utbetaling av tilskudd.

Andre ledd- tilskudd hvis jordbrukeren har barn med kronisk eller langvarig sykdom

Dersom jordbrukeren har barn med kronisk sykdom, langvarig sykdom eller nedsatt funksjonsevne, kan det både gis tilskudd for dager jordbrukeren følger barnet til lege, må ta seg av barnet hjemme mens det er sykt eller deltar på opplæring for å kunne ta seg av barnet. Det kan gis tilskudd på dette grunnlaget til og med det kalenderåret barnet fyller 18 år.

[Etter lov om folketrygd § 9-6](#) gjelder følgende: For at arbeidstakeren skal få utvidet rett til omsorgspenger etter andre ledd, må arbeids- og velferdsetaten ha godtatt at barnet er kronisk eller langvarig sykt eller funksjonshemmet, og at dette fører til markert høyere risiko for fravær fra arbeidet for å ta seg av barnet.

[Vi viser videre til NAV sin veiledning for å søke om utvidet rett til omsorgsdager.](#)

Tredje ledd- antallet dager det kan gis tilskudd for ved barns sykdom

Det kan gis tilskudd til avløsning på grunn av barns sykdom inntil 20 dager per jordbruker per kalenderår. Dersom jordbrukeren var alene om omsorgen for barnet, kan det gis tilskudd for inntil 40 dager per kalenderår.

Jordbrukere med kronisk eller langvarig syke barn eller som har nedsatt funksjonsevne, jf. andre ledd, får 10 dager mer per kalenderår. Hvis jordbrukeren er alene om omsorgen for slike barn, kan det gis tilskudd for 20 dager mer per kalenderår.

Det kan dermed gis tilskudd til avløsning for inntil 20 dager per jordbruker per år på grunn av barns sykdom, men dersom jordbrukeren faller inn under andre ledd fordi barnet har kronisk eller langvarig sykdom eller funksjonsnedsettelse kan det gis tilskudd for inntil 30 dager per år.

Det kan gis tilskudd for det maksimale antallet dager for hver av foreldrene så lenge begge fyller kravene til næringsinntekt. Et ENK der begge foreldrene mottar næringsinntekt i tråd med reglene i § 3 andre ledd, kan dermed få tilskudd for inntil totalt 40 dager, eller eventuelt inntil totalt 60 dager hvis barnet er kronisk sykt, per år fordi foreldrene avløses i forbindelse med barns sykdom.

For jordbrukere som er enslige foreldre kan det gis tilskudd for inntil 40 dager per år, men for inntil 60 dager per år dersom de faller inn under andre ledd.

Det maksimale antallet dager det kan gis tilskudd for er det samme - uavhengig hvor mange barn jordbrukeren har.

§ 7. Tilskot ved dødsfall

Attlevande ektemake/sambuar, barn eller foreldre til ein avdød person som dreiv eit føretak med vanleg jordbruksproduksjon, kan gjevast tilskot til avløysing i inntil 8 veker etter dødsfallet. Avdøde må ha hatt ei gjennomsnittleg næringsinntekt frå jordbruk, gartneri mv. frå føretaket på minimum ½ G dei to siste inntektsåra som føretaket har fått skatteoppgjer for pr. 1. januar i dødsåret.

Reglane i § 3 første og andre ledd gjeld ikkje for attlevande som nemnt i første ledd i paragrafen her.

Kilde: Sykdomsavløsningsforskriften (lovdata.no)

Første ledd- tilskudd til etterlatte etter avdød jordbruker

Dersom en jordbruker som driver et foretak med vanlig jordbruksproduksjon dør, kan en av de etterlatte få tilskudd til avløsning av avdøde hvis det finnes gjenlevende ektefelle/samboer, barn eller foreldre etter jordbrukeren. Andre enn slike nære etterlatte, kan ikke få tilskudd til avløsning på grunn av jordbrukerens dødsfall.

Dødsbo kan ikke få tilskudd etter § 7, men samboer, barn eller foreldre kan overta utgifter til avløser som er fakturert til dødsbo. Dersom jordbrukeren var sykmeldt før han eller hun døde, kan imidlertid dødsboet søke om tilskudd til avløsning av avdøde i sykdomsperioden forut for dødsfallet. I så fall blir grunnlaget for tilskuddsutbetalingen § 4 – jordbrukerens egen sykdom.

For at det skal kunne gis tilskudd på grunn av jordbrukerens død, må den avdøde ha hatt minst ½ G i gjennomsnittlig næringsinntekt fra foretakets jordbruksdrift per år - i de to siste årene han eller hun hadde fått skatteoppgjør for per 1. januar i dødsåret. Kravet til næringsinntekt er ikke oppfylt

selv om foretaket til den avdøde hadde høye driftsinntekter, dersom driftsutgiftene var høyere. Da blir næringsinntekten negativ og inntektskravet er ikke oppfylt.

Tilskuddet kan gis for avløsning i inntil 8 uker etter dødsfallet.

Andre ledd- tilskudd til etterlatte etter avdød jordbruker

Den etterlatte trenger ikke å ha hatt næringsinntekt fra foretakets jordbruksdrift for å kunne få tilskudd. Det er heller ikke noe krav om at den etterlatte er sykmeldt for å få tilskudd og foreldre kan få utbetalt tilskudd selv om de er pensjonister.

Det skal ikke trekkes for eventuelle sykepenger, andre ytelser eller lønn som mottakeren av tilskuddet får i avløsningsperioden. Dette er naturlig i og med at det i prinsippet er den avdøde som avløses. Ved beregningen av tilskuddet skal det imidlertid heller ikke trekkes for avdødes lønn eller pensjon eller lignende som er blitt utbetalt etter dødsfallet.

§ 8. Søknad

Søklar av tilskot skal nytte søknadsskjema fastsett av Landbruksdirektoratet. Søknadsfristen er eitt år etter siste dag i den perioden det vert søkt tilskot for. Tilskotet kan ikkje overdragast til eige eller pant.

Kilde: Sykdomsavløsningsforskriften (lovdata.no)

Første ledd- søknadsskjema

For å søke om tilskuddet, må søkeren fylle ut søknadsskjemaet som Landbruksdirektoratet har fastsatt.

Det er jordbruksforetaket eller nærstående etterlatt etter avdød jordbruker som kan få tilskudd etter denne ordningen. Det er altså den etterlatte selv eller den/de som i juridisk forstand representerer foretaket som må fylle ut og sende inn søknaden og som har ansvar for at de gitte opplysningene er korrekte. Eventuelle utenforstående hjelpere kan gjerne bistå med å fylle ut søknaden, men dette fritar ikke foretaket eller den etterlatte fra plikten til å sette seg inn i regelverket som gjelder for tilskuddet de søker på.

Andre ledd- søknadsfrist

Fristen for å levere søknad er ett år etter siste dag i perioden det søkes tilskudd for.

Det ligger en begrensning i uttrykket «det søkes tilskudd for»: I den elektroniske søknadsløsningen kan det nemlig bare søkes om tilskudd for det antallet dager og de tidsrommene i forhold til en hendelse som regelverket åpner opp for å gi tilskudd for. Det er for eksempel ikke mulig å sende inn søknad om tilskudd på grunn av jordbrukerens sykdom for en periode som er lenger enn 425 dager. Tilsvarende vil det ikke være mulig å sende inn søknad om tilskudd til avløsning på grunn av fars omsorgspermisjon ved fødsel for mer enn 14 dager og heller ikke for datoer som ikke kan sies å være «i forbindelse med» fødselen. Hvis jordbrukeren dør og den etterlatte ektefellen vil søke om tilskudd til avløsning, får vedkommende bare sendt inn søknad for dager i tidsrommet fra dødsdatoen og åtte uker deretter. Søknadsfristen utløper i slike tilfeller ett år og åtte uker etter datoen for dødsfallet.

En dispensasjonssøknad avbryter ikke søknadsfristen. For å regnes som levert i tide, må tilskuddssøknaden være sendt inn elektronisk eller postlagt innen kl. 24.00, eller levert kommunen før åpningstidens slutt, senest datoen for søknadsfristen. Søker kan sende inn en søknad selv om ikke all nødvendig dokumentasjon foreligger hvis søknadsfristen nærmer seg.

Hvis søknaden er sendt inn før utløpet av fristen, men nødvendig dokumentasjon mangler, skal søker få tilbakemelding om dette og gis en ny frist for innsending av det etterspurte. Dersom ikke denne fristen overholdes kan saken avvises fordi kommunen mangler beslutningsgrunnlag for vedtak i saken.

Dispensasjon fra søknadsfristen

Statsforvalteren og Landbruksdirektoratet kan gi dispensasjon fra søknadsfristen i særlige tilfeller. Det kan forsvares å gi dispensasjon fra søknadsfristen i saker med innslag av force majeure – altså der helt uventede forhold utenfor søkers kontroll forårsaker at søknaden om tilskudd blir fremsatt etter fristens utløp. Et særlig tilfelle vil dermed kunne foreligge dersom søker ikke har vært i stand til å ivareta sine interesser på grunn av ulykker, alvorlig sykdom, sykehusopphold og lignende.

Dersom kommunen påviselig har feilinformert søker og det er en klar årsakssammenheng mellom dette og at søknadsfristen ikke ble overholdt, kan det også være riktig å gi dispensasjon. Det skal i utgangspunktet ikke gis dispensasjon fra søknadsfristen dersom søker ikke har gjort tilstrekkelig selv for å sikre at søknaden ble levert i tide. At avløserlaget ikke har videresendt søknaden i tide eller at oversittelse av fristen får økonomiske konsekvenser kan ikke regnes som "særlige tilfeller" som gir grunnlag for dispensasjon.

Tredje ledd- forbud mot pantsetting

Foretaket eller den etterlatte kan ikke overføre eller pantsette retten til tilskuddet til andre.

§ 9. Administrasjon, dispensasjon og klage

Landbruksdirektoratet administrerer tilskot etter denne forskrifta. Vedtak om tilskot gjerast av kommunen.

Landbruksdirektoratet og statsforvalteren kan i særskilte høve dispensera frå vilkåra i § 3 andre ledd, § 4 t.o.m. § 7 samt § 8 andre ledd.

Vedtak som er gjort av kommunen kan klagast til statsforvalteren. Vedtak som er gjort av statsforvalteren kan klagast til Landbruksdirektoratet.

Kilde: Sykdomsavløsningsforskriften (lovdata.no)

Første ledd- kommunen fatter vedtak

Landbruksdirektoratet administrerer tilskuddsordningen og har det overordnede forvaltningsmessige ansvaret for tilskudd til avløsning ved sykdom og fødsel mv. Direktoratet gir statsforvalter og kommuner instruksjoner for forvaltningen av ordningen gjennom retningslinjer, veiledning, systemforvaltning og klagebehandling.

Kommunen har ansvar for å behandle søknader og fatte vedtak etter forskriften. Dette innebærer at kommunen kontrollerer opplysningene i saken, vurderer om dokumentasjonen er tilstrekkelig, og avgjør om vilkårene for tilskudd er oppfylt. På bakgrunn av dette treffer kommunen vedtak om avslag, avvisning eller innvilgelse.

Ordningen skal bidra til å sikre at jordbrukeren får dekket kostnader til avløsning ved sykdom,

svangerskap, fødsel eller omsorg for barn. Kommunens vurdering av vilkårene skal bidra til at tilskuddet går til reelle driftsbehov i tråd med formålet.

Andre ledd- hjemmel for dispensasjon

Statsforvalteren og Landbruksdirektoratet kan i «særlige tilfeller» gi dispensasjon fra vilkårene i de paragrafene som er nevnt i forskriften. Statsforvalteren gir dispensasjon i enkeltsaker der særlige forhold gjør det nødvendig. Landbruksdirektoratet behandler prinsipielle spørsmål og klager på dispensasjonsvedtak, og kan omgjøre dispensasjonsvedtak som medfører ulik behandling eller som ikke bygger på et særlig tilfelle

Dispensasjon innebærer at det i enkeltsaker *kan* gjøres unntak fra vilkår som ellers gjelder likt for alle. Ordningen har en klar funksjon som sikkerhetsventil. Den skal fange opp situasjoner som lovgiver ikke kunne forutse, men der det likevel vil være i tråd med formålet å gi tilskudd. Siden tilskuddet skal sikre nødvendig avløsning i en sårbar situasjon for jordbruker, kan dispensasjon i enkelte tilfeller være nødvendig for å unngå urimelige utslag av regelverket.

Det er en forutsetning for å kunne innvilge dispensasjon at situasjonen er et «særlig tilfelle». Dette betyr at forholdene skiller seg tydelig fra det normale, og at de er uvanlige, uforutsette eller utenfor jordbrukerens kontroll. Et typisk eksempel er at søknad ikke kan sendes innen fristen som følge av en alvorlig ulykke. Forhold som er helt ordinære eller forventede, som at en jordbruker er over 70 år eller barn er over 12 år, faller derimot ikke inn under begrepet.

Nedenfor omtales dispensasjon fra tre vilkår særskilt:

- Kravet til næringsinntekt, jf. § 3 andre ledd
- Krav til å overholde søknadsfristen, jf. § 8 andre ledd
- Regelen om at foretaket kun kan motta ett tilskudd om gangen, jf. Jordbruksavtalen kap. 9.2

Disse tre vilkårene er løftet frem fordi de i praksis er de som oftest gir behov for dispensasjonsvurdering.

De andre vilkårene som det kan dispenseres fra, det vil si vilkårene i §§ 4 til og med 7, er omtalt nærmere i kommentarene til de enkelte paragrafene. Dette gir en bedre forståelse av de hensyn vilkårene skal ivareta, og når det likevel kan være relevant å gi dispensasjon.

Selv når det foreligger et særlig tilfelle, er det ikke gitt at det skal gis dispensasjon. Forvaltningen må i hvert enkelt tilfelle vurdere om dispensasjon både *kan* gis og *bør* gis ut fra bestemmelsens formål. Dispensasjon kan aldri gis i strid med det hensynet vilkåret skal ivareta. Et eksempel er vilkåret om næringsinntekt. Det skal sikre en reell tilknytning mellom den avløste og foretakets drift, slik at tilskuddet faktisk går til avløsning av arbeid som ellers ville blitt utført. Det kan derfor ikke gis dispensasjon dersom dette grunnleggende formålet settes til side.

Dispensasjon kan kun gis fra vilkår som må være oppfylt for å ha rett til tilskudd, og ikke fra selve innholdet i retten. Dette er nødvendig for å sikre forutsigbare grenser for ordningen, likebehandling mellom foretakene og et tydelig økonomisk og juridisk rammeverk. Vilkår for rett til tilskudd er krav som må være oppfylt før en søknad kan gi grunnlag for tilskudd. Eksempler er kravet til næringsinntekt, kravet om å søke innen fristen og regelen om at et foretak bare kan motta ett tilskudd om gangen. Slike vilkår regulerer adgangen til ordningen, og forskriften åpner for at det i

enkelte særlige tilfeller kan gis dispensasjon hvis situasjonen er uvanlig og ligger utenfor søkerens kontroll.

Selve innholdet i retten er derimot bestemmelsene som fastsetter hva man faktisk kan få når retten først er oppfylt, for eksempel hvor mange dager det kan gis tilskudd til. Disse reglene angir rettighetens omfang og grenser, og de kan ikke fravikes. Søknader om dispensasjon fra rammene for rettens innhold, altså fra hvor mye eller hvor lenge det kan gis tilskudd, skal derfor avvises fordi det ikke finnes hjemmel for unntak. Det kan eksempelvis ikke gis dispensasjon fra grensen på 425 tilskuddsdager i løpet av de tre siste årene, jf. §4 andre ledd første setning eller fra utbetaling av tilskudd inntil 8 uker etter en jordbrukers dødsfall, jf. §7 første setning.

Dispensasjon fra kravet til næringsinntekt

Det er adgang til å gi dispensasjon fra kravet om næringsinntekt for å sikre at ordningen ikke utestenger foretak med et reelt behov for avløsning, men som av ulike årsaker ikke oppfyller inntektskravet. Formålet er å ivareta ordningens hensikt, herunder å bidra til å sikre at jordbrukeren får dekket utgifter til avløsning ved sykdom og fødsel mv. Dispensasjon kan blant annet være aktuelt for foretak i oppstartsfasen, eller for foretak som midlertidig har lav eller ingen næringsinntekt, for eksempel som følge av uforutsette økonomiske utfordringer.

Ved vurdering av dispensasjon fra næringsinntektsvilkåret skal vilkårene omtalt i kommentarene til § 3 være forstått og lagt til grunn.

Vurderingsmomenter

Dersom det vurderes å gi dispensasjon fra kravet til næringsinntekt, er særlig følgende momenter av betydning:

1. Omfanget av foretakets jordbruksdrift

Det skal vurderes om foretakets jordbruksdrift kan anses som næringsvirksomhet når den er i normal drift. Vurderingen skal bero på en helhetsvurdering av om driften har et visst omfang, tar sikte på varighet og er egnet til å gi overskudd over tid. Dette innebærer en helhetsvurdering av foretakets produksjonsopplegg, arealgrunnlag, investeringer og utviklingsplaner. Det kan ikke gis dispensasjon til hobbyvirksomhet.

Dispensasjon kan være aktuelt i typiske tilfeller som ved oppstart av virksomheten eller ved overtakelse etter referanseperioden, der søker ikke har hatt reell mulighet til å oppfylle inntektskravet.

Økonomisk gevinst for foretaket er i seg selv ikke tilstrekkelig grunnlag for å gi dispensasjon

2. Tilknytning til driften

Den som avløses må ha en reell og betydelig tilknytning til foretakets daglige drift. Det skal normalt kreves at vedkommende utfører en vesentlig del av de løpende arbeidsoppgavene knyttet til jordbruksproduksjonen.

For innehavere av enkeltpersonforetak (ENK) legges tilstrekkelig tilknytning til grunn, uavhengig av nivået på næringsinntekten. For deltakere i ansvarlig selskap (ANS/DA) og for ektefelle til innehaver av ENK, må det foretas en konkret vurdering av om vedkommende vanligvis deltar i driften i betydelig grad, og om produksjonen er av en slik

art og størrelse at deres arbeidsinnsats er nødvendig. Fulltidsarbeid utenom gårdsdriften vil normalt utelukke dispensasjon.

Samboere til innehaver av ENK omfattes som hovedregel ikke, da samboer i utgangspunktet ikke kan motta næringsinntekt fra et enkeltpersonsforetak.

Dispensasjon fra søknadsfristen

Det kan gis dispensasjon fra søknadsfristen i særlige tilfeller. Formålet med dispensasjonsadgangen er å sikre at søkere ikke mister retten til tilskudd som følge av helt ekstraordinære forhold de ikke selv har kunnet påvirke. Se ytterligere omtale av søknadsfristen i kommentarene til § 8.

Ved vurderingen legges det vekt på om søker har gjort det som med rimelighet kan forventes for å overholde fristen. Som hovedregel skal det ikke gis dispensasjon dersom forsinkelsen skyldes forhold søker selv kunne ha unngått.

Særlig tilfelle kan blant annet foreligge dersom søker på grunn av ulykke, alvorlig sykdom, sykehusopphold eller andre uventede og ekstraordinære hendelser ikke har vært i stand til å ivareta sine interesser. Slike situasjoner kan tilsi at vilkåret om søknadsfrist fravikes.

Dispensasjon kan også være aktuelt dersom kommunen beviselig har gitt feil informasjon, og det er en klar årsakssammenheng mellom dette og at søknaden ble levert for sent.

At avløserlaget ikke har sendt inn søknaden innen fristen, eller at fristoversittelsen medfører økonomiske konsekvenser for søker, anses ikke som særlige tilfeller og gir normalt ikke grunnlag for dispensasjon.

Dispensasjon fra regelen om kun ett tilskudd av gangen per foretak

Jordbruksavtalen fastsetter som hovedregel at et foretak ikke kan motta tilskudd tilsvarende mer enn en full avløsning av én person for samme periode. Dette skal sikre en rimelig og målrettet bruk av ordningen i tråd med formålet. Hovedregelen kan fravikes dersom det foreligger særlige forhold som tilsier det.

Vurderingen skal foretas på samme måte som ved dispensasjon fra forskriftens øvrige vilkår. Det innebærer at det både må vurderes om vilkårene for dispensasjon er oppfylt, og om det i det enkelte tilfellet bør gis tilskudd som tilsvarer avløsning av mer enn én person for samme periode.

Et eksempel kan være at driften tydelig tilsier at det er reelt behov for at to eller flere personer deltar samtidig, og det er behov for samtidig avløsning av disse. Det kan både dispenserers dersom avløsningen skyldes samme årsak, eksempelvis at flere i driften er syke eller skadet samtidig, eller ulike årsaker, eksempelvis at en deltager avløses på grunn av sykdom mens en annen avløses på grunn av svangerskap.

Det finnes i utgangspunktet ikke et maksimalt antall samtidige tilskudd det kan gis dispensasjon for, men vurderingen må gjenspeile det reelle behovet til driften.

Vedtaket skal beskrive hvilke hensyn som er vektlagt. En dispensasjon må være tidsavgrenset og knyttet til konkrete behov i driften.

Tredje ledd- klageadgang

Alle vedtak etter forskriften kan påklages av part i saken eller annen med rettslig klageinteresse. Statsforvalteren behandler klager på vedtak fattet av kommunen. Landbruksdirektoratet er klageinstans for vedtak om dispensasjon som er fattet av statsforvalteren. Klageinstansens vedtak kan som hovedregel ikke påklages videre.

§ 10. Kontroll og innhenting av opplysninger

Søkjaren av tilskot pliktar å gje alle opplysningar som kommunen, statsforvalteren og Landbruksdirektoratet finn naudsynt for å kunne forvalte ordninga.

I samband med søknadshandsaming og kontroll av tilskotsutbetalingar kan kommunen, statsforvalteren og Landbruksdirektoratet innhente opplysningar frå skatteetaten.

Kommunen, statsforvalteren og Landbruksdirektoratet kontrollerer at utbetaling av tilskot er rett. Søkjaren pliktar å utlevere all bokføring, korrespondanse og oppteikningar som vedkjem tilskotet. Opplysningar gitt i samband med søknad om tilskot kan òg kontrollerast ved teljing og måling på dei eigedomar som føretaket nyttar i drifta.

Kilde: Sykdomsavløsningsforskriften (lovdata.no)

Første ledd- søkers opplysningsplikt

Søker av tilskuddet må gi alle opplysninger som landbruksforvaltningen mener er nødvendig for å kunne behandle søknaden. Mange av opplysningene må dokumenteres og søker har ansvaret for å skaffe og levere dokumentasjon på at vilkårene for rett til tilskudd er oppfylt. I søknadsskjemaet får søker beskjed om hvilken dokumentasjon han må legge ved søknaden.

Andre ledd- landbruksforvaltningen kan innhente opplysninger fra Skatteetaten

Kommunen, statsforvalteren og Landbruksdirektoratet kan innhente opplysninger fra Skatteetaten i forbindelse med søknadsbehandling og kontroll av tilskuddsutbetalinger.

Den elektroniske søknads- og saksbehandlingsløsningen innhenter opplysninger direkte fra skatteetaten om hvorvidt kravene til den avløste jordbrukeren sin næringsinntekt fra foretakets jordbruksdrift er oppfylt eller ikke. Saksbehandler kan dessuten se det som er innrapportert til Skatteetaten om den avløste sine ulike inntekter og ytelser per måned for tidsrommet fra og med den første måneden i søknadsperioden til og med måneden etter søknadsperiodens utløp. Saksbehandler kan i tillegg se opplysninger om innrapportert lønn til avløsere ansatt i foretaket for perioden fra og med måneden før til og med måneden etter søknadsperioden.

Tredje ledd- landbruksforvaltningen kan kontrollere

Både kommunen, statsforvalteren og Landbruksdirektoratet kan gjennomføre etterfølgende kontroll for å sjekke at tilskuddsutbetalingene er gjort korrekt og at tilskuddet er beregnet på riktig grunnlag. Dette kan enten gjøres på grunn av mistanke om at det er gitt tilskudd på feil grunnlag eller som stikkprøvekontroll.

Tilskuddsmottaker plikter å utlevere all bokføring, korrespondanse og alle oppteigninger som kan inneholde opplysninger om forhold av betydning for retten til eller størrelsen på tilskuddet.

Landbruksforvaltningen kan også gjennomføre stedlig kontroll på eiendommene som foretaket benytter.

§ 11. Avkorting ved regelverksbrot

Dersom føretaket aktlaust eller forsettleg driv eller har drive verksemda si i strid med anna regelverk for jordbruksverksemd, kan heile eller delar av det tilskotet som tilfell føretaket avkortast.

Kilde: Sykdomsavløsningsforskriften (lovdata.no)

Kommentarer til bestemmelsen

Hvis foretaket har drevet i strid med annet regelverk for jordbruksvirksomhet, enten uaktsomt eller med vilje, så kan hele eller deler av tilskuddet avkortes. Avkortning innebærer at det tilskuddet søker ville fått etter de ordinære reglene blir redusert helt eller delvis som en reaksjon på kritikkverdige forhold fra foretakets side. Avkortning er altså noe annet enn å kreve tilbake feilutbetalt tilskudd.

Det er kun der søker kan bebreides for feilen i større eller mindre grad at avkortning kan skje. Hvis den som handlet i strid med regelverket var i aktsom god tro, altså ikke kan lastes for feilen, kan det ikke avkortes i tilskuddet.

Det kan ikke avkortes i tilskudd til etterlatt

Tilskudd til nærstående etterlatt etter avdød jordbruker kan ikke avkortes selv om driften har vært i strid med annet regelverk for jordbruksvirksomhet. § 11 omtaler nemlig bare tilskudd som tilfaller foretaket. Hvis eventuelle regelbrudd var av en slik art at driften i avdødes foretak ikke kan sies å være «vanlig jordbruksproduksjon» vil imidlertid ikke vilkårene for å få tilskudd etter § 8 være oppfylt. I så fall har ikke den etterlatte rett til noe tilskudd og det vil ikke være noe tilskuddsbeløp å avkorte i.

§ 12. Avkorting ved feilopplysninger

Dersom føretaket aktlaust eller forsettleg har gjeve feil opplysningar i søknaden som har eller ville danna grunnlag for ei urettmessig utbetaling av tilskot, kan heile eller delar av det tilskotet som tilfell føretaket avkortast. Tilskotet kan også avkortast dersom føretaket ikkje følgjer fristar som kommunen, statsforvalteren eller Landbruksdirektoratet har sett for å kunne utføre kontrolloppgåvene i medhald av § 10.

Kilde: Sykdomsavløsningsforskriften (lovdata.no)

Første punktum- avkortning ved feilopplysninger

Hvis det er gitt feil opplysninger i søknaden som har eller kunne ha gitt grunnlag for mer tilskudd enn foretaket har rett til, så kan tilskuddet avkortes. Å unnlate å gi opplysninger er likestilt med å gi feil opplysninger. Avkortning innebærer at det tilskuddet søker ville fått etter de ordinære reglene blir redusert helt eller delvis som en reaksjon på kritikkverdige forhold fra søkers side. Avkortning er altså noe annet enn å kreve tilbake feilutbetalt tilskudd.

Det er kun der søker kan bebreides for feilen i større eller mindre grad at avkortning kan skje. Hvis

den som ga feil opplysninger var i aktsom god tro, altså ikke kan lastes for feilen, skal det ikke avkortes i tilskuddet. Søker kan aldri sies å ha vært i aktsom god tro dersom det er unnlatt å opplyse om noe av det som etterspørres i søknadsskjemaet – heller ikke i de tilfellene avløserlaget eller regnskapsfører har bistått med utfyllingen av skjemaet. Søker har alltid det formelle ansvaret for eventuelle feil slike medhjelpere måtte gjøre.

Andre punktum- avkortning ved brudd på frist i forbindelse med kontroll

Landbruksforvaltningen kan fastsette frister for når den skal ha mottatt etterspurt dokumentasjon. Dersom foretaket ikke leverer dokumentasjonen innen fristen, kan det fattes vedtak om avkortning i tilskuddet.

§ 13. Tilbakebetaling og renter mv.

Dersom nokon, anten som følge av manglande oppfylling av vilkåra i denne forskrifta eller av andre grunnar, har motteke ei utbetaling som ikkje var rettmessig, kan det feilutbetalte beløpet krevjast tilbakebetalt frå mottakaren eller motreknast i seinare utbetalningar av tilskot. Tilsvarande gjeld differansen mellom utbetalt beløp og redusert tilskot som følgje av vedtak om avkortning etter § 11 og § 12.

For tilbakebetalingskrav kan det krevjast renter når kravet ikkje vert innfridd ved forfall. Ved grov aktløyse eller forsett kan renter krevjast frå tidspunktet for utbetalinga av det urettmessige tilskotet. Størrelsen på renta følgjer rentesatsen fastsett med heimel i [lov 17. desember 1976 nr. 100](#) om renter ved forsinka betaling m.m.

Krav frå offentlege styresmakter som spring ut av jordbruksverksemda til føretaket kan motreknast i seinare tilskotsutbetalningar til føretaket.

Kilde: Sykdomsavløsningsforskriften (lovdata.no)

Første ledd- tilbakekreving av feilutbetalt eller avkortet tilskudd

Bestemmelsen sier at urettmessige utbetalinger, «kan» kreves tilbake fra mottakeren. Dette gjelder også i de tilfeller der mottakeren av tilskuddet ikke kan bebreides for at det har skjedd en feilutbetaling. Også beløp som er utbetalt for mye på grunn av etterfølgende vedtak om avkortning, kan kreves tilbakebetalt.

Det følger av dekningsloven § 2-4 at motregning ikke kan benyttes overfor tilskudd til avløsning ved sykdom og fødsel mv. Tilskuddet er gitt for et nærmere begrenset og definert formål, og er derfor vernet mot motregning. Henvisningen i forskriften til motregning må dermed forstås i lys av overordnet lov: Tilbakekreving skal skje ved krav om tilbakebetaling, ikke ved å foreta fradrag i senere utbetalinger av dette tilskuddet.

Hvorvidt tilbakebetaling skal kreves i det enkelte tilfellet, vil avhenge av en helhetsvurdering av konkrete omstendigheter og hensynet til rimelighet. Momentene i læren om *conditio indebiti* vil være av betydning. Dette innebærer at det kan tas hensyn til grad av skyld hos mottaker, feilens art, beløpets størrelse og hvor lang tid som har gått siden feilutbetalingen skjedde. Aktsom god tro om en feilutbetaling av tilskudd vil sjelden foreligge siden foretaket plikter å sette seg inn i regelverket for tilskudd det søker om. Aktsomhetskravet til jordbrukere er strengt i og med at de som selvstendig næringsdrivende regnes som en profesjonell aktør.

Andre ledd- renter

§ 13 andre ledd åpner for at det kan kreves renter av tilbakebetalingskrav dersom de ikke innfris innen forfall. Størrelsen på renten følger av satsen for den alminnelige forsinkelsesrenten fastsatt med hjemmel i Lov om renter ved forsinket betaling m.m. 17. desember 1976 nr. 100.

Hvis tilskuddsmottaker er sterkt å bebreide for å ha forårsaket eller ikke sagt ifra om feilutbetalingen, og dermed har opptrådt grovt uaktsomt eller forsettlig, kan renter kreves fra den dagen utbetalingen fant sted. Grov uaktsomhet foreligger dersom mottakeren har opptrådt særdeles klanderverdig. Forsett foreligger der mottakeren har forårsaket den feilaktige utbetalingen med hensikt. Bakgrunnen for denne regelen er at man ønsker å gjøre det lite attraktivt å ta sjansen på å beholde et uberettiget beløp inntil det eventuelt blir krevd tilbake. Regelen søker også å forhindre at feilutbetalinger skjer, ved at risikoen for å bli ilagt renter vil skjerpe søkerens aktsomhet ved utfylling og innlevering av søknaden.

Tredje ledd- motregning i tilskuddet for andre krav som springer ut av jordbruksvirksomheten

Selv om forskriften isolert sett omtaler adgang til motregning for offentlige krav som springer ut av jordbruksvirksomheten, er denne adgangen avskåret for tilskudd til avløsning ved sykdom og fødsel mv. etter dekningsloven § 2-4. Tilskuddet er formålsbestemt og vernet mot motregning, og krav kan derfor ikke inndrives ved å gjøre fradrag i senere utbetalinger under denne ordningen.

Eventuelle krav fra det offentlige som knytter seg til foretakets jordbruksvirksomhet må i stedet inndrives gjennom andre innkrevingsmåter (ordinær tilbakebetaling, evt. etter kravspesedyrer uten motregning i dette tilskuddet). At foretaket er tilskuddsberettiget endrer ikke denne rettslige begrensningen; vernet gjelder uavhengig av hvem av personene med næringsinntekt som er avløst.

§ 14. Iverksettning

Forskrifta gjeld frå 1. januar 2015. Frå same tid blir forskrift 8. november 2006 nr. 1227 om tilskot til avløyasing oppheva.

Kilde: Sykdomsavløsningsforskriften (lovdata.no)

Ingen kommentar.